

Juho Komosen vapaussota päättyi Viipurin valtaukseseen

"TULITTE MEIDÄT VAPAUTAMAAN IKEEN ALAISUDESTA, JONKA ME KAIKKI HYVIN YMMÄRSIMME"

Tuo arkinen työmme ja touhumme joutui kuin toisarvoiseen asemaan sisällissodan puhjettua.

Niin minäkin lähdin vapaaehtoisena tammikuun puolivälissä rintamalle, jonne meiltä oli matkaa 100 km. Sitä ennen olin jo päästänyt kaupanhoitajani sinne menemään, sillä sinne hän halusi rajan lapsena ja sisäisesti tosi suomalaisena. Myös toinen naapurikauppias oli jo kylästä lähtenyt rintamalle. Yleensä joka kylästä ja talosta lähti nuorempi mies sotimaan. Kuvaavaa oli kansan herääminen. Kotoa lähtijälle ei yleensä ollut antaa asetta kuin ani harvoille. Monelle ainut ase tapainen oli kaupasta ostettu tuppipuukko.

Meidän toisessa talossa asui silloin nuori pariskunta, joista mies oli valtion puutavarahommissa. Hänkin läksi rintamalle minua muutamaa päivää aikaisemmin. Meillä oli ollut tapana rauhan eileissä kylpeä saunassa yhdessä noin neljän tai kuuden miehen sakissa. Nyt jäin nuoren apulaiseni kanssa kahden kylpemään. Tykkien jylinä kuului jo osin aikaa meillekin. Mennessäni saunaan nauttimaan tuosta suomalaiselle hyvää tekevistä kylvyistä, ja suoraan sanoen niin mieleinen ja hyvä kuin se olikin - rauhan päivinä - ei se nyt tässä vaiheessa ollut niin yhtään mitään. Ajatukset pyörivät vain mielessä, että miten tähän käy pojillemme, kuinka moni saapuu elävänä takaisin.

Rintama oli pysähtynyt Vuoksen virran liepeille, sen kahden puolen, ja kantoi nimeä Antrean rintama, punaiset ja ryssät Vuoksen eteläpuolelle ja valkoiset Vuoksen pohjoispuolelle.

Kun saavuin tammikuun puolivälissä rintamalle, jouduin työskentelemään pataljoonan talousosastolle. Tuo pataljoona oli koottu jaakkimalaisista ja lumi-vaaralaisista, joissa oli paljon tuttuja mukana. Alussa olin tavarain, ruoka-aineitten hommaaja, mutta jouduin myös maksamaan palkat. Silloin oli rahana Vaasassa painettu oikein komia uusi raha. Entinen rahapaja oli punaisilla Helsingissä. Tuosta rahasta vastaanottajat kiinnostuivat ja ilostuivat, se kun oli painettu samoja värejä käyttäen kuin Suomessa ennen vuotta 1900 olleet setelit.

Oleskelimme Antrean kirkonkylässä ja jouduin paljon asioimaan talousasioissa Antrean asemalla. Muistan varmaankin koko eloni ajan, kun läksin toisena rintamalla oloapäivänäni ajamaan hevosella rykmentistäni jollekin asialle asemalle. Oli talvisen kuulakka iltana, kun yhtäkkiä rupesin kuulemaan kiväärin laukauksien ääniä. Ääni kiihtyi äkkiä niin rajuksi räminäksi, etten erottanut enää yksittäisiä ääniä ollenkaan. Oli ikään kuin suurta määrää rautapeltiä olisi otettu laidoista kiinni ja ravisteltu. Tähän äänilajiin yhtyi tykki omalla virrellään, bassona. Tuolla kuuden kilometrin ajomatkalalla ehdin jo ajattelemaan, jos mitä. - Jos nyt keneen osuvat, on hän varmasti kuolon oma, haavoituneiden kohdalla ajattelin hei-

Juho Komosen kauppatalo Ihalassa.

dän tuskiaan. Saavuttuani esikuntaan noissa haikeissa ajatuksissa ja jätettyäni asiaani koskevat paperit sinne, menin ruokailupaikalle ja istuuduin ketjun läheltä tulleen pojan viereen. Kun tulini jollekin maininneeksi tuosta minua painostavasta kuoleman ammunnasta, vastasi poika nauraen, että ei se ole sen vakavampaa, kokeilivat vain, miten paljon ryssällä on ampumavaroja. Tuo vastaus oli juuri tarpeellinen rauhoittamaan minua, niin että saamani työmaa alkoi tuontunempnana tuntua yhtä välttämättömältä, eikä juuri sen kummempalta kuin mikä muukaan tehtävä täällä maan päällä.

Sotaisat hommat jatkuivat pysähtyen tuon Vuoksen virran eteläpuolelle, etupäässä Antrean pitäjän Pullilaan ja Ahvolaan ja edelleen niitä sivuaviin kyliin jatkuen aina huhtikuun lopulle, jolloin yksi ja toinen paikka tuli valkoisille. Viipurin kaupunki vallattiin vapuksi ja sota-toimet vähitellen siirtyivät lopun puolelle.

On niin ihmeen eloisaa muistella silloista aikaa, josta nyt on kulunut kolmekymmentä vuotta tätä kirjoittaessani. Elämänvaiheet ovat olleet vielä viime vuosikymmeninäkin kaikkea muuta kuin rauhalliset. Kahdesti minun on pitänyt lähteä omasta kodista ottaa mukaan tuleviin tarpeisiin yhtä ja toista kotona tarvittavaa, esineitä ja työkaluja, osin ruokatarpeitakin. Olen lastannut ne rautatievaunuuihin tai kuljettanut ne tien laitaan ja merkannut tavarat omin osoittein tai saaduina määräraipoikoin. Tuloksella kuitenkin, että tavarapaketit ovat olleet matkalla jatkuvasti ja niiden olinpaikat ovat olleet toistuvasti hukassa. Tämän kirjoittaja on vielä vähän aikaa sitten saanut purkaa ja kerä tavaraiäriä, joita olen onnistunut vasta nyt löytämään Suomemme eri osista.

Kansalaissota loppui kohdaltani Viipurin valloituksen jälkeen, ja olin sitten parin viikon ajan majoitettuna Neitsytniemen kasarmille. Sieltä saimme käydä luvan kanssa tapaamassa sukulaissiamme ja tuttaviamme. Muistan hyvin, kun menin sisareni (Katri Hoffren) asunnolle häntä ja perhettä tapaamaan. Soitettuani kauan ovikelloa tuli hän peläten avaamaan oven. Vasta kun hän

tunnisti ääneni oven läpi, uskalsi hän avata sen. Raotti ovea nähdäkseen, oliko siellä todella veli. Samalla hän lensi nuolena kaukaani ja kysyi tällähytyi, itkuu tuhertaen, onko minulla nyt voita hänelle. Hän ei tiennyt sotaisista matkoistani, vaan luuli minun tulleen suoraan kotoa, ja kun olin ollut hänen hovihankkijansa jo vuosia, hän piti kysymystä luonnollisena.

Antaessani tuon minulle eväsvoiksi kotoa lähetetyn paketin hänelle, tuli sisareni todella iloiseksi. Sitä en yhtään ihmetellyt, sillä olihan hän koko pitkän talven saanut olla perheineen ilman voita. Mitä lie saaneet punaisilta rasva-aineita hengen pitimiksi, jos mitään. Eikä se vastannut lainkaan heidän ennen niin hyvää ruokataloutta. Tuo siskovainajani oli kyllä mestari- luokkaa ruoanlaitossa, vaan ei hän tyhjästä pysty kukaan mitään saamaan. Vasta sitten, kun saa elon välineitä ja ruokaa, alkaa elämä jatkuvuutensa.

Niin tuon kansalaissodan loppua alkoivat taas rauhanajan työt, puutetta alkoi olla yhdestä ja toisesta elämän välinees-

tä, joista ensimmäinen lienee ollut jokapäiväinen leipä ja aineet, joista se valmistettiin. Perheeni kohdalla selveni tuo aika hyvin. Asiakaspiirini ihmisissä oli rikkaita ja köyhiä, ja kun tuo minun työmaa oli juuri ihmisten ja heidän tarpeidensa huoltaminen, niin nytkin tulivat nuo monet asiakkaat luokseni, kuka etsien ja kuka tarjoten tavaroita. Ja vaikka nuo elon välineet joutuivat monetkin valtion tarkkailun esineiksi, siinä välissä kertyi vielä keskinäistä sovittelua. Valtion korttiannokset eivät riittäneet, toisen valvonta ja harkinta ei tahdo onnistua riittävästi toiselle, ennen kuin itse elämä kerkiää neuvomaan ja jakamaan kaiken oikeisiin uomiinsa.

Juho (Johan) Komonen, syntyi Käkisalmen Tenkalahdella v. 1886; sukumatrikkeli, taulu nro 18. Hän toimi kauppa-apulaisena Viipurin mlk:ssa ja kauppiaina Jaakkiman Ihalassa sekä Kostamojärvellä yli 35 vuoden ajan.

Kuoli v. 1955 Voikoskella.

Juho Komosen tekstin ja kuvat lähetti toimitukseen

Maija de Groot,
Helsinki

Juho Komonen ja Ida s. Lätti esikoispoikansa Erkin kanssa kauppatalon pihalla v. 1909. He saivat yhteensä viisi poikaa. Kuva: Maija de Groot

Kotipiha Karjalassa

Poutapilvet kulkee sinitaivaan alla,
linnut laulaa, kukat kukkii nyt kaikkialla.
Tää kaikki yhtä suven juhlaa jälleen on,
sen lämmin kesätuuli todistaa ja säteet auringon.

Ei muuttunut oo mikään sitten viime suven,
kun kukkasia tässä pihamaalla luen.
Oot rakkain paikka aina kotipiha, armas,
vaik' sydämässäin onkin piikki, muisto karvas.

Sen piikin vainolainen sydämiimme pisti,
niin paljon sitä koko karjalainen heimo itki.
Mut sitä rakkautta ei mikään ole voinut estää,
se aina sydämässä tähän synnyinpaikkaan kestää.

Täs' nurmi peittää monet rakkaat jäljet,
on kukkain alla tänne kaikki peittyneet.
Mut jos et kauneutta silti nää, sä sydämes särjet.
Ei turhan tähden rakkaimpamme ole tänne
jälkiänsä jättäneet.

Iijärvellä kesällä 2000
Leo Huolman